Aº. 1828. Nº. 57.

LEYDSCHE COURANT.

Maandag
VRIJDAG

12
DEN MEI.

GRIEKENLAND.

EGINA den 29 Februarij. Onder deze dagteekening ziet thans eene ordonnantie, op de militaire organisatie, het licht. De troepen worden tot regimenten gevormd elk van 1120 man, van welken er 800 soldaten zijn. Officieren en soldaten bekomen, elk naar zijn rang, dagelijks hun aandeel brood en levens onderhoud, en alle drie maanden hunne soldij. Wekelijks moeten trapsgewijze de staten van de onder de wapenen zijnde aan de respective overgestelden ingeleverd worden. Geen soldaat of officier mag van het eene korps tot het ander overgaan of daar in opgenomen worden, zonder toestemming van den Kolonel. De krijgslieden leggen, in tegenwoordigheid van den Veld-Prediker en den President, of in zijne afwezigheid, van den Chef van het korps, op het Heilig Evangelie, den navolgenden eed af:

„Ik zweer in naam der Heilige en Ondeelbare Drie-Eenheid, tot mijnen laatsten druppel bloeds, ter verdediging van ons Orthodoksch geloof en der vrijheid van ons gemeen vaderland tegen zijne vijanden, en voor de handhaving zijner wetten, te zullen storten. Ik zweer gehoorzaamheid aan de bevelen van Zijne Exc. den President en der Bevelhebbers, onder wier bestuur hij mij zoude kunnen plaatsen. Ik zweer mijne medeburgers en mijne geloofsgenooten, ja zelfs niemand schade te zullen aandoen. Ik zweer, niet te zullen dooden, steelen, plunderen of slaan. Ik zweer, zonder toestemming van den Kommandant van mijn korps, niet te zullen vlugten, noch in eenig punt dezen eed te zullen overtreden en mij aan de gestrengheid der krijgswetten te onderwerpen."

De Generaal en Chef legt voor den President den volgenden eed af:

„Ik zweer in naam der Heilige en Ondeelbare Drie-Eenheid, tot mijn laatsten druppel bloeds, ter verdediging van ons Orthodoksch geloof tegen de vijanden te zullen storten, en de vrijheid en wetten van mijn vaderland te zullen handhaven. Ik zweer de bevelen van Zijne Exc. den President te zullen gehoorzamen. Ik zweer geen misbruik te zullen gedogen, noch er eenig aandeel aan te zullen nemen, en de grootst mogelijke orde aan de troepen, onder mij gesteld, te zullen doen in acht nemen. Indien ik dezen eed in het minste mogte komen te overtreden, stem ik toe, dat ik aan alle de gestrengheid der krijgswetten onderworpen zij."

Verder bevat die ordonnantie onderscheidene strafbepalingen, tegen de verschillende daarin opgenoemde overtredingen.

POROS den 14 Maart. Naar hetgeen men zegt, zou de Graaf *Capo d'Istrias* tot de navolgende krijgsverrigtingen besloten zijn. Aan het korps van den Generaal *Church*, in West-Griekenland, zou eene versterking van 1000 man gezonden worden, om zich in Arcanania tot aan de golf van Arta te kunnen uitbreiden, en, van eenen anderen kant, den toevoer te land naar Missolunghi afsnijden, terwijl de Kolonel *Hastings* met het stoomschip de *Karteria* en eenige andere oorlogsvaartuigen, die plaats ter zee blokkeren zal.

Duizend man zullen naar de bergengten van Attika vertrekken, ten einde de Turken in Athenen uit te hongeren. Het korps van den Vorst *Demetrius Ipsalanti* moet tot aan de bergengten van Thessalie doordringen, om de inwoners van den Olympus, die, men zegt, voornemens te schijnen om de wapenen weder op te vatten, de hand te leenen. Deze zijn oogmerk is, om te Salona, op de landengte van Megara en te Eleusina, militaire stellingen te nemen, en op alle punten de linie van gemeenschap der Turken te verontrusten, zonder ze immer in het vlakke veld aan te vallen, en om dus ongevoelig den opstand over het geheele vaste land van Griekenland te doen herleven.

Behalven het blokkeren van eenige plaatsen door de Turken bezet, schijnt de Graaf *Capo d'Istrias* geen oogmerk tot het eenige zeeonderneming te voeden. (Zie echter lager.) Het Grieksche zeewezen heeft nog niet veel om het lijf; het grootste gedeelte der vaartuigen is nog de eigendom van bijzondere personen, die er zich van bedienen, om voor eigen rekening te steelen en te plunderen. De kanonneer-sloepen, welke de Kolonel *van Heideck* heeft doen bouwen, de korvet, de *Hydra* en het fregat de *Hellas*, maken de eenige sterkte uit, waar bij zich eenige schepen der drie eilanden voegen.

Naauwlijks was de President te Egina aan wal gestapt, of er stelde zich eene bezending van het eiland Hydra aan hem voor, ten einde zich met hem te verstaan over den prijs van den onderstand, dien zij hem aanbood. Hij gaf haar tot antwoord: dat het aanwezen van Griekenland niet van het Hydriootsche Zeewezen afhing, dat integendeel, *hij* het aanzijn van Hijdra in handen had; dat gelijk een Heelmeester een deel, door den kanker aangetast, afsnijdt; hij Hijdra van het ligchaam van Griekenland afsnijden kon, en dat hij liever het fregat de *Hellas* verbranden zou, dan zich aan hunne grillen onderwerpen. Hij beloofde haar, orde op het bestuur te zullen stellen, verzekerde haar, dat hij de misbruiken die het Vaderland belette, op zijne zeemagt te kunnen rekenen, uitroeijen zoude, dat hij het stelsel van zeerooverij, hetwelk het aanwezen van Griekenland bijna in gevaar gebragt had, niet langer dulden, ja zelfs met de grootste gestrengheid vervolgen zoude." Bij het wegzenden der deputatie, gaf de President haar te kennen: „dat het zeewezen op denzelfden voet zoude betaald worden als de landmagt, en dat zij wel zouden doen, zijne bevelen af te wachten."

— Men zegt, dat de President voornemens is, den zetel van het Gouvernement van Egina naar Napoli di-Romania over te brengen, mettegenstaande de ongezondheid dier plaats. Men denkt, dat hij zich van den Aerocorinthus zal trachten te verzekeren, zoo als hij toen van de burgt van Napoli gedaan heeft, en dan zijne tegenwoordigheid daar toe niet een noodig zal wezen.

Hij heeft slechts twee Secretarissen medegebragt, den Heer *Betzo*, een Toskaner, en den Heer *Bozanti*, een Zwitser; het zijn twee jonge lieden. De personen, op welke hij het meeste vertrouwen schijnt te stellen, zijn de Luitenant-Kolonel *van Heideck* en *Spiridon Tricupi*. *Maurocordato* bevindt zich in het gevolg van den President.

— Uit Syra meldt men, dat de Heer *Capo d'Istrias* eene schatting van 600,000 tallaris over de eilanden omgeslagen hebbende, die door de inwoners, elk naar evenredigheid van zijn vermogen, zoude opgebragt worden, het eiland Syra daar in voor 96,000 tallaris dragen moest, en dat een der Grieksche Kooplieden, daar toe voor 1000 tallaris aangeslagen zijnde, het eiland verlaten en zich naar Smirna met de woon begeven had.

— Den 1sten Maart heeft het comité der Financie de inkomsten der eilanden en van Morea, alsmede van de zoutmijnen en visscherijen openlijk aanbesteed. De Pachter moet dadelijk een vierde gedeelte van het bedrag der pachtpenningen, en de drie overige vierde gedeelten binnen 48 uren, volgoens

— *Den 18 Maart.* Onder deze dagteekening heeft de President *J. A. Capo d'Istrias* een decreet uitgevaardigd, waarbij Z. Exc. „uit aanmerking, dat er den 12 Februarij, uit de haven van Alexandrie eene scheepsafdeeling van den Pacha van Egijpte, bestaande in onderscheidene oorlog- en transportschepen uitgeloopen was, om zich in de wateren van Griekenland te begeven, en dat deze expeditie, welke reeds de haven van Suda, eiland Kandia, bereikt had, door andere dergelijke stond gevolgd te worden; overwegende, dat die expeditien een tweeledig doel hadden, regtstreeks omtrent sterke plaatsen op het eiland Kandia van voorraad te voorzien met leger van *Ibrahim* Pacha, en de vestingen, welke hij in den Peloponnesus bezet, over te maken, en dat de pligt van het Grieksche Gouvernement medebrengt, dit te beletten," bepaalt:

„Dat eene scheepsmagt van 8 bricken en schooners van oorlog, een getal oorlogsloepen en andere gewapende vaartuigen, waarover hij de Contre-Admiraal *Sachturi* tot bevelhebber benoemt, bestemd word, om het vervoer van leeftogt, ammunitie en alle voorwerpen als contrebande van oorlog te beschouwen, naar de vestingen door de Turken op Kandia bezet, te beletten, en om de vestingen Coron, Modon en Navarino naauw te blokkeren, en dus de reeds bestaande blokkade in de golven van Patras en Lepanto te versterken. Carabousa en Drigomestra, worden als de twee uiterste punten der statie opgegeven, buiten welke de schepen zich niet begeven mogen, en binnen welke zij alle zeeroverij beteugelen en uitroeijen moeten. De eenzijdige koopvaardijschepen naar eenige der vermelde met bedoelde contrabande stevenden, zullen aangehouden en naar Egina, den zetel van het Gouvernement, opgezonden worden, om door het Geregtshof, ten dien einde ingesteld, te worden gevonnisd.

— Bij een ander besluit van dien dag wordt de Contre-Admiraal *Sachturi* gelast, eene vloot, kanonneerloepen en gewapende vaartuigen naar Drigomestra te zenden, om aldaar onder bevel van den Heer *Richard Church* te blijven, die Prevesa in staat van blokkade stellen moet.

— *Den 25 Maart.* Den 20 in den namiddag, verscheen onverwacht in onze haven het Fransch linieschip de *Trident*, aan boord hebbende den Vice-Admiraal *de Rigny*, die zich dadelijk aan wal bij den President Graaf *Capo d'Istrias* begaf. De Admiraal brag: den nacht door, aan boord van het fregat de *Junon*, legde den volgenden dag nog een bezoek bij den President af, en vertrok toen met de *Trident* naar Milo, het vereenigingspunt der Fransche magt in den Archipel.

— Den 23sten heeft de Graaf *Capo d'Istrias* te Damala, voor de tweede maal het korps van den Vorst *Demetrius Ipsalanti*, in oogenschouw genomen, hetgeen toen nog slechts met het korps van *Grieva*, daaronder begrepen, 1700 man beliep. *Ipsalanti* heeft gisteren zijne laatste instructien ontvangen, en een gedeelte zijner troepen, is reeds op marsch naar Salamina. Hij zelf vertrekt morgen met de overigen naar zijne bestemming, welke men gelooft Attika te zijn.

Gisteren is de Contre Admiraal *Sachturi*, met 7 oorlogsvaartuigen onder zeil gegaan. *Griva* heeft zich daarop in 420 Romelioten ingescheept, om den Generaal *Church* te Dragomestra te gaan versterken. De kanonneersloepen *Regeren* en de *Philhellenen*, zullen met eenige kleine vaartuig n binnen weinige dagen vertrekken om

(*Het vervolg op de kant van dezen blade.*)

[illegible] in Griekenland een man te vinden zoo eerlijk en [illegible] als *van Heideck*, en hier is mij een genoegen, door deze vergunning de wensch van den President voorgekomen te zijn."

De Koning van Beijeren had den Heer *Eynard* verder zijn voornemen te kennen gegeven, om te München eene Grieksche kapel op te rigten, ten einde de talrijke Grieksche jongelingen, die hij doet opvoeden niet van hunnen Godsdienst te doen verstoken zijn. Hij bewaakte zorgvuldig de vorderingen der jonge Grieken, en ontdekte, dat [illegible] den Heer *Eynard* verschrijven, vader [illegible] waarmede hij deze woordeh aan den Kolonel *van Heideck* en aan zijne Beijersche vrienden als eene gelukkige voorspelling voor de Hellenen herhaalde, die [illegible] verleend had, en dat hij thans herzelve verlof nog voor een jaar verlengde, „alzoo dacht," zegt Z. M., „mijn [illegible] de Griekenland zijn."

De Heer *Eynard* is door den Koning van Beijeren met een aanzienlijk geschenk vereerd, en [illegible] Griekenland vertrokken.

— De Heer *Gasse*, Consul-Generaal van Frankrijk in Griekenland, is door den Koning van Beijeren met de Orde van den Gouden Leeuw vereerd.

— De Heer *Hastings* heeft te Poros een Artillerie-Magazijn opgerigt, waarin reeds vrij wat oorlogsbehoeften zijn opgeslagen, en waarin nog meer zullen worden zoodra de [illegible] zullen zijn aangekomen.

— De Heer *Gasse*, Consul-Generaal van Frankrijk in Griekenland, is door den Koning van Beijeren met de Orde van den Gouden Leeuw vereerd.

— De Heer *Hastings* heeft te Poros een Artillerie-Magazijn opgerigt, waarin reeds vrij wat oorlogsbehoeften zijn opgeslagen, en waarin nog meer zullen worden zoodra de [illegible] zullen zijn aangekomen.

— De Heer *Hastings* heeft te Poros een Artillerie-Magazijn opgerigt, waarin reeds vrij wat oorlogsbehoeften zijn opgeslagen, en waarin nog meer zullen worden zoodra de [illegible] zullen zijn aangekomen.

— De Heer *Hastings* heeft te Poros een Artillerie-Magazijn opgerigt, waarin reeds vrij wat oorlogsbehoeften zijn opgeslagen, en waarin nog meer zullen worden zoodra de [illegible] zullen zijn aangekomen.

(*Het vervolg op de volgende blade.*)

Laatstgemelde Heer besluit den zinnen aldus:

„Ik durf de weldoeners der Grieken aanmoedigen, gelden in de nationale bank, door den Graaf *Capo d'Istrias* opgerigt, te storten; de zedelijkheid van den President, de vastheid van zijn karakter geven aan de geldschieters de verzekering, dat zij hunne gelden binnen het tijdruim van één jaar, door den President bepaald, zullen terug erlangen. Deze terugbetaling zal of uit den opbrengst der belastingen, of uit de fondsen, welke de Mogendheden aan Griekenland ter leen of als onderstand voorstrekken zullen, geschieden. Men kan ten dien opzigte geenen twijfel voeden, of de Monarchen, die zoo veel voor Griekenland gedaan hebben, zullen het begonnen werk voltooijen willen; maar alle overeenkomst van deze soort tusschen de Gouvernementen, is aan zulke langwijligheden en moeilijkheden onderhevig, dat er waarschijnlijk verscheidene maanden zullen voorbij gaan, vóór dat de fondsen der Mogendheden, ter beschikking van den President, zullen gesteld zijn. De nieuwe onderstand welken de weldoeners in de Bank storten mogten, zal dus slechts eene leening zijn, maar denzelven in dit dringend oogenblik gevende, zal hun de President daarvoor even zoo dankbaar zijn, als of men dien aan zijn vaderland ten geschenk gaf.

„De vrienden der Grieksche zaak, welke fondsen aan de Bank zouden willen overmaken, kunnen dezelve of regtstreeks aan den President te Egina, of aan zijnen broeder den Graaf *Mario Capo d'Istrias* te Korfu zenden. De meest geschikste wijze om dit te doen ware, dat men aan den President een crediet op eenige plaats in Europa opende, en Z. Exc., naar mate dat hij er gebruik van maakte, terzelver tijd aan het aangewezene Huis van Negotie, de Obligatien der Nationale Bank, de voorwaarden der terug betaling bevattende, deed afgeven."]

NOORWEGEN.

CHRISTIANIA den 23 April. Eergisteren is de buitengewone Landdag door den Gouverneur geopend. Volgens de door Z. Exc. uitgesprokene Koninklijke aanspraak, heeft men weldra de mededeeling te wachten van een voordeelig tractaat van koophandel en scheepvaart met Rusland gesloten. Tot hetzelfde einde zijn er onderhandelingen met Brazilien en de andere Zuid-Amerikaansche Staten geopend. De Koninklijke voorstellen, die waarschijnlijk geschieden zullen, hebben betrekking tot de verantwoordelijkheid van den Staats-raad, de leden van het opperste Geregtshof en den Landdag, tot de verpligting en krijgsdienste, tot de verkiezingen der vertegenwoordigers, en tot de te nemene maatregelen om in de stremming der nijverheid te voorzien, die door de geringe hoeveelheid van kleine muntspecie veroorzaakt wordt.

— Gisteren heeft de Landdag de 19 leden benoemd die de *Lagthing* moeten uitmaken, en is de verdeeling tusschen de *Lagthing* en de *Odelsthogh* daargesteld.

— Heden heeft de Staatsraad *Holst* aan den *Odelsthing* de Koninglijke voorstellen medegedeeld, betrekkelijk het getal der leden, die regt van stemmen hebben, en de verantwoordelijkheid van den Staatsraad, der leden van het Hoog-Gerigtshof en van den Landdag.

ZWEDEN.

Het verlangen der Koningin om Z. M. naar Christiania te volgen, toegestemd, dienvolgens zal H. M. tusschen den 12 en 15 Mei vertrekken.

NEDERLANDEN.

LEYDEN den 11 Mei. Eergisteren is alhier de achttiende verjaardag van Hare Koninglijke Hoogheid Wilhelmina Frederika Louisa Charlotta Marianne, Prinses der Nederlanden, op de gebruikelijke wijze plegtig gevierd.

— De Engelsche papieren bevestigen de berigten uit Lissabon, in onze vorige medegedeeld, omtrent de veranderde stemming van den Infant Don *Miguel*.

— Te Weenen heeft de Gezant van Rusland de zijdig ontvangen, dat Keizer *Nikolaas* den 20sten naar het leger vertrekken zoude. De Keizerin zal haren doorluchtigen Gemal verzellen, maar te Odessa blijven, om de zeebaden te gebruiken. De val van den Prins van Oranje, die gelukkig geene verdere nadeelige gevolgen had, schijnt dit vertrek eenigermate vertraagd te hebben.

— Uit Konstantinopolen schrijft men, den 11 April, dat de Sultan steeds rustig bleef, hoezeer de grooten zeer bezorgd waren. De Divan scheen het vaste denkbeeld te hebben opgevat, dat Frankrijk en Engeland zich weldra als nieuwe Bondgenooten der Porte verklaren zouden. Intusschen hadden de militaire erkenningen in de golf Sibopolis en het zorgvuldig opnemen van de Kusten door de Russen, de vreer doen ontstaan, dat zij voornemens mogten zijn, om op dat punt te landen, waardoor zij weldra tegen de hoofdstad ageren en het leger van den Donau in den rug zouden kunnen aanvallen. Men had dadelijk derwaarts alle beschikbare troepen gezonden, een embargo op de schepen van alle natien gelegd, en den toegang naar de Witte en Zwarte Zee verboden. De zwangere vrouwen en grijsaards der Katholijke Armeniers waren thans ook naar Angora verzonden, en de Franken en Grieken in de levendigste ongerustheid.

— Wij zijn verzocht geworden *tot eenige rectificatien*, in het rapport door Heeren Gecommitteerden tot de *Leydsche Spaarbank*, in de laatstgehoudene Vergadering van het Leydsche Departement der Maatschappij: *Tot Nut van 't Algemeen* uitgebragt, en in onze vorige opgenomen; waaraan wij te gereder voldoen, omdat wij met de gansche burgerij deelen in de achting en het vertrouwen, welke zij de verdienstelijken mannen dier directie toedragt. Het zal buitendien van zelf in het oog, dat de som, welke volgens dat rapport, bij de Administratie der Spaarbank, in het afgeloopene dienstjaar 1827 meerder is ingelegd, dan uitbetaald, *f* 32,485. 63, (en niet *f* 32,585. 63) bedragt, en dat de daar opvolgende opgave van den staat der Kasse na die sluiting, spreekt van den 7 January 1828 (en niet 1818.)

Wij wenschen Heeren Gecommitteerden en Leydens Burgerij van harten geluk met dien zoo vereerend voor de zedelijkheid der werkende klasse getuigenden gunstigen staat van zaken, ten aanzien eener zoo heilzame instelling. Dit is de echte voor den vlijtigen, spaarzaam bedachtzamen Hollander geschikte loterij. De wakkere ambachtsgezel, en de zorgende huisvader kan hier in gerust deel nemen. De prijs is gewis en wordt elk oogenblik hooger, de uitbetaling zeker en onverkort. Geene angstvallige zorg tot wien zich te wenden, geen pijnelijk of wangunstig vergelijkend nazien van lijsten, geene wegslepende drift om, tot herstel van geledene schade, door te spelen met gevaar van zich tot den bedelstaf gebragt te zien, slingert of beangstigt den inlegger. Gerust en weltevreden kan hij zich bij de zijnen nederzetten, met het genoeglijk bewustzijn: dat heb ik nog, vermeerderd ieder oogenblik, en kan ik, dus vermeerderd, ieder oogenblik terug erlangen; en dus doende, mag ik tevens bij de aanzienlijkste mannen gunstig bekend worden, en op hunne getuigenis en ondersteuning vertrouwen, wanneer zich vroeg of laat eenige gelegenheid ter bevordering van mij of de mijnen mogte voordoen.

MENGELINGEN.

GESCHIEDENIS DER *MARATTEN*.

(Vervolg en slot der Mengelingen van Maandag den 5 Mei l. l.)

Het eerste deel heeft XVI hoofdstukken en behelst de geschiedenis der Maratten van het jaar 1000 tot op het jaar 1740. Het tweede deel bevat XV hoofdstukken en vervolgt die geschiedenis tot 1785. Het derde eindelijk heeft XX hoofdstukken en zet het geschiedverhaal voort tot op het jaar 1819. Sedert het begin van de veroveringen der Mahomedanen in Decan, verdwijnt de naam der Maratten, gedurende eenen aanmerkelijken tijd uit de geschiedenis, en eerst omstreeks het midden der XVIII. eeuw komen zij plotselijk, als een schier ganschelijk onbekend geworden volk, op het schouwtooneel der gebeurtenissen wederom te voorschijn treden. *Siwahee*, de zoon van *Shahjee* vestigde allereerst, in de tweede helft der XVII. eeuw, met enkele roof en plondertogten beginnende, door eene reeks van stoutmoedige en gelukkige ondernemingen eene, van de *Mogols* onafhankelijke heerschappij in Decan. Toen hij in 1680 stierf, was de naam der Maratten reeds wijd en zijd bekend en gevreesd en de meeste Staten van Decan hadden zich tot eene jaarlijksche schatting, onder verschillende namen, als *Couth*, *Surdeshmookhee* en andere laten vinden, om zich van dien prijs van de lastige en altijd hernaalde plondering te ontslaan.

De organisatie, welke *Siwajee* aan zijn Rijk gegeven had, hoezeer eenige van hare grondtrekken zich tot de nieuwste tijden hebben staande gehouden, had echter reeds onder zijnen onmiddelijken opvolger zeer wezenlijke veranderingen ondergaan, voornamelijk door het ontmend gezag van den eersten Staatsdienaar of *Peischwa*. Sedert *Ballajee Wiswanath*, die onder den zwakken Raja *Shao* in het begin der XVII. eeuw deze waardigheid bekleedde, en in wiens geslacht dezelve daarna erfelijk bleef, zonk het aanzien der Raja's zelve steeds al dieper, maar hoezeer hij dan ook in het vervolg nog bij voortduring den titel van *Opperhoofd* (in naam) *des ganschen* Maratten Rijks bleef behouden, werd hij echter toch reeds onder den zoon en opvolger van *Ballajee*, met name *Bajee Rao*; den eersten van dien naam, in 1750 als Staatsgevangenen gehouden en bewaakt te Satara. De magt en aanzien der Maratten bleef echter nog een tijd lang voortduren in het opkomen; ook over Hindostan strekten zij hunne veroveringen uit en aan het Hof te Delhi behielden zij steeds eenen overwegenden invloed. Te gelijker tijde werd echter ook de eenheid des Rijks, (hoezeer ook nog aanvankelijk de *Peischwa* als het werkdadige hoofd derzelven bleef beschouwd worden, door het toenemend aanzien van enkele groote familien, en wel inzonderheid de geslachten van *Holkar*, *Scindia*, *Gaekwar* en *Bhonslay*, die weldra elk voor zich bijzondere Staten vestigden, die slechts nog maar in naam zich afhankelijk van den Peischwa hielden,) aanmerkelijk gestoord. Binnenlandsche onlusten en kleine oorlogen bleven niet uit, slechts tegen de vier Maratten Staten hielden zij zich nog een tijd lang eendragtig te zamen.

De slag van Panput in 1761, de bloedige nederlaag welke hier de Maratten door *Achmeth Schah* den beroemden heerscher van Cabul moesten lijden, verbrak het eerst hunne magt; dit was het eigenlijke keerpunt des geluks. Mogt het hun gelukken het grootste gedeelte hunner veroveringen nog een tijd lang te handhaven, zoo vermeerderden daarentegen de binnenlandsche onlusten steeds meer en meer, de woeling der intriguen en kabalen inzonderheid te Poonah, aan het Hof van den Peischwa werd gedurig heftiger, en de zwakke bande die tot hiertoe nog de onderscheiden Maratten-Staten vereenigd gehouden had, werd nu allengs meer en meer geslaakt. Sedert het midden der XVIIIde eeuw waren ook de Britten, en wel allermeest onmiddelijkst en veelvuldigst het Presidentschap van Bombay, met de Maratten in aanraking en betrekking gekomen; bij den voorbeeldeloos spoedigen aanwas van het Britsche Rijk kon het niet missen, of beide de mededingende volken moesten in vijandige botsingen geraken, vooral sedert dat de Engelschen zich ten gunste van den Praetendent *Rugobah*, of ook wel *Rugonath Rao* (1775) in de huisselijke of inwendige betrekkingen van het Hof te Poonah begonnen te mengen, en zich dezelve zoodanig aan te trekken, dat zij daarop eenen merkelijken invloed uitoefenden. De zoogenoemde eerste Maratten-oorlog was

(*Het vervolg op den kant van deze bladz.*)

(*Het vervolg op de volgende bladz.*)

Met het verhaal van dezen laatsten beslissenden strijd, wordt dit werk besloten, en komt het algemeen historisch gewigt der Maratten als geëindigd voor, en al hebben dan ook eenige Muratten Staten eene soort van zelfstandigheid in naam behouden, zoo is echter derzelver staatkundige beduidendheid zoo goed als ganschelijk vernietigd. Als eene ten hoogste belangrijke toegift, heeft de Auteur een zeer naauwkeurig en uitvoerig Register achter dit zijn Werk doen bijvoegen.

VORSTEN EN VOLKEN
VAN HET
ZUIDELIJK EUROPA.
IN DE XVI. EN XVII. EEUW.

Sedert den tijd dat de Venetianen begonnen waren, om door hunne Gezanten berigten te doen inzenden, welke in de Familien en Staats-Archiven in bewaring gelegd werden, was men er te Rome, te Florence, en aan andere Hoven op bedacht, om het door Venetië gegeven voorbeeld na te volgen; en er werden handschriftelijke verzamelingen van dezelve gemaakt, hoedanige in onderscheiden groote boekverzamelingen aanwezig zijn. De Koninklijke Bibliotheek te Berlijn bevat eene zoodanige verzameling, in 48 Deelen, in folio, van welke 46 den titel *Informazioni Politiche* dragen.

Dezelve behelst de Verbalen of Relazen en de Rapporten der Venetiaansche Gezanten, Instructien en Voorschriften van hooge Ambtenaren, bij het aanvaarden hunner bedieningen, Berigten, wegens gehouden Conclave's, Brieven, Redevoeringen, Aanmerkingen, Waarnemingen en Aanteekeningen van allerlei soort; zonder bepaalde orde, meest in de Italiaansche, eenige in de Spaansche en sommige andere in de Latijnsche taal. Derzelver rijkste overvloed behoort tot de XVI eeuw, inzonderheid tusschen 1550 en 1580; nogtans gaan zij voort tot 1650, hoezeer allengs verminderende in rijkdom en verscheidenheid van onderwerpen.

Welk een schat voor de geschiedenis daarin opgesloten ligt, voor degenen, wien het noch aan kennis noch aan lust ontbreekt, om denzelven op te delven, kan ieder niet geheel onbedreven beoefenaar der geschiedkunde zeer gemakkelijk begrijpen. Het zijn berigten van Tijdgenooten, Bekenden, ooggetuigen, welke ons in de binnenste schuilhoeken des Staatkundigen levens van dien tijd inleiden. De beroemde Geschiedkundige *Joh. von Muller* had reeds het ontwerp gevormd om uittreksels en *notices* daarnit bekend te maken, doch de tijdsomstandigheden hebben dien verdienstelijken man belet dit plan te verwezenlijken. Thans opende de Koninklijke Regering dezen schat, waarbij ook nog een paar gelijksoortige Deelen uit Gotha, ten gebruike verleend werden, aan den Heer Professor *Leopold Ranke*, die zich reeds vroeger als een verdienst-vol onderzoeker der geschiedenis had doen kennen, door een belangrijk werk, hetwelk hij in 1824 in het licht gegeven heeft: *Geschichte der Romanischen und Germanischen Völker von* [illegible] en door de, bij dit geschiedkundig werk, als aanhangsel bijgevoegde hoogstleerrijke *Critisch over Italiaansche Geschiedschrijvers*, vooral van *Guicciardini*, Letterproeven, inderdaad, welke de treffelijkste bewijzen opleveren, zoo wel van de zorgvuldigste studien, welke hij aan de kennis van dat tijdvak gewijd heeft, als van zijne zeer naauwe bekendheid met de Italiaansche geschiedschrijvers.

Deze twee werken waren eene gepaste voorbereidjng tot de taak, welke hij thans ter hand genomen heeft, en zoo mag men den Hoogleeraar *Ranke* dan te regt onder die weinigen tellen, bij wien zich de geschiktheid aan de genegenheid paart, om dezen historischen schat op te delven. Het is van belang te doen zien, hoe die Geleerde zich daarvan gekweten heeft.

De Hoogleeraar heeft zijn werk, waarvan het eerste deel het licht ziet, onder dezen titel uitgegeven: *Fürsten und Völker von Süd Europa, im XVI. und XVII. Jahrhundert, vornehmlich aus ungedruckten Gesandschafts-berichten, von* Leopold Ranke. *Erster Band*, 1827. *S. 442. gr. 8vo.* — *Vorsten en Volken van Zuidelijk Europa, in de XVI en XVII eeuw, voornamelijk uit ongedrukte Gezantschaps-berigten, door* Leopold Ranke, *te Hamburg, bij Perthes.*

Men ziet reeds uit den titel van dit werk, dat de Auteur niet maar enkele plaatsen uittrekken, en dezelve eenvoudig afdrukken wilde laten. Het zal der lezers van zulk eene verzameling zoude gerezen hebben alles zou fragmentarisch gebleven zijn. De [illegible] *Ranke* zag duidelijk in, dat hij de voorhanden bouwstoffen *verwerken*, en dat hij in zekeren zin, geschiedschrijver worden moest, zonder evenwel eene geschiedenis in den eigenlijken zin des woords te zullen schrijven. Het vraagstuk door hem op te lossen was, hoe naar deze voorhanden zijnde bouwstoffen, ons de personen, en den inwendigen toestand en betrekkingen der staten, te leeren kennen?

Dit problema is door hem op zulk eene wijze opgelost, dat hij zich steeds naauwkeurig en digt aangesloten aan zijne bronnen hield, en in de aanteekeningen zich niet maar alleen vergenoegde dezelve te *citeren*, maar ook, waar zulks noodig was, de bewijsplaatsen daaruit afdrukken liet. Zoo treden de handelende personen van elk tijdvak, als 't ware, zelve weder te voorschijn. Wij ontmoeten hen niet slechts in het openlijke politieke leven, maar ook in hunne bijzondere betrekkingen leeren wij hen kennen. Wij vernemen hunne dagelijksche verrigtingen en vermaken, hunne geheele wijze van zijn en van handelen. Maar dan ook verder den geheelen geest des bestuurs, den toestand der geldmiddelen, niet enkel in talmierken, maar ook naar den aard van derzelver inrigting en hunner bronnen. Daarbij echter niet te min de zeden en de levenswijze der volken en der verschillende standen. Wat is leerrijk, wanneer dit niet leerrijk is? Wat leidt ons dieper dan dit in de kennis der tijden binnen?

Slechts van twee Staten, den Westelijken en Oostelijken hoofdstaat van Europa, van de Porte en van Spanje, wordt in dit eerste deel gesproken. Met oordeel zijn dezelve gekozen; want zij waren destijds de belangrijkste Staten, en tot hiertoe nog altijd in hunne inwendige betrekkingen allerminst bekend.

De Porte maakt het begin. Iets is uit gedrukte berigten; maar, verre weg, het meeste is uit de rapporten der Venetiaansche Gezanten geput. Vooraf gaat een onderzoek betrekkelijk de grondslagen der Osmaansche magt; bij welke gelegenheid het oorspronkelijk militaire stelsel van het Janissaren-korps, gelijk ook de *Sipahi's* of *Spahi* ontwikkeld wordt. Nu volgt de galerij der Sultans, en vervolgens die der Groot-Viziers. Dan de veranderingen, die met de militie ondernomen werden, gelijk ook die, welke de grenzen des rijks ondergingen. En ten slotte komt eene uitvoerige schildering van den inwendigen toestand des rijks onder *Amurath IV*, 1623—1640, die de reeds zinkende magt dezelve wederom deed herleven; doch wij verwijlen daarbij niet langer, om voor de volgende veel meer omvattende onderzoeking plaats te winnen. Zij betreft Spanje onder *Karel V*, en de beide *Filipsen* zijner opvolgers. Alles bijna is hier uit handschriftelijke berigten ontleend, vooral uit de rapporten der Venetiaansche Gezanten geput. Eene voortreffelijk doordachte en met juistheid geschrevene inleiding, stelt allereerst het oogpunt vast, hetwelk de Hoogleeraar zich gekozen heeft. Wij geven het liefst met zijne eigene woorden: „Ons „ onderzoek is niet bestemd, om de betrekking uitvoe„ rig te bepalen, in welke zich de Spaansche Monar„ chie tot het overige Europa bevond, dit is alhier „ slechts eene ondergeschikte beschouwing. Het oog„ merk is veelmeer die worsteling, tusschen de hoog„ ste staatsmagt en het afzonderlijk belang der bijzon„ dere landschappen in den kring der Monarchie zelve, „ voor oogen te leggen. In de eerste plaats de natuur, „ de aard, en de bedoelingen der regeerders, zoo wel „ der Koningen als hunner Raadslieden. Vervolgens „ den tegenstand, dien zij in sommige Provincien vin„ den, en hoe zij denzelven meer of minder overwon„ nen. Eindelijk het staatsbestuur, de administratie „ des rijks, welke zij nu organiseren, en de toestan„ den in welke de provincien geplaatst werden."

Dit zijn zekerlijk dingen van welke in onze wereldgeschiedenissen en historische Almanakken weinig te lezen staat. Maar wie ziet niet, dat dit ons de blikken in het innigste leven der staten doet werpen? en dit alles uit en door de berigten van tijdgenooten, van staatsmannen, van ooggetuigen!

In de eerste plaats dus van de Koningen. Met *Karel V.* wordt de rij geopend. Zijne persoonlijkheid, zijne min of meer verscheurde ontwikkeling, zijne schuwheid om iets te ondernemen, van daar zijn dralen, tot dat het uur geslagen had, hetwelk naar zijn begrip het geschikte tijdstip was om te handelenden. Hoe, en waardoor aan de Spanjaarden, de Nederlanders en de Duitschers wist te behagen. Hoe zijne veeterenz. Meest alles geput uit de rapporten van zenen *Contarini*, *Tipoli* en anderen.

Hierop *Filips II.* Zijne gelijkenis en overeenkomst met zijn vader, en toch ook verscheiden. Hij had niet de vlugheid en beweegbaarheid des vaders, maar wel zijne arbeidzaamheid. Men vindt hier eene beschrijving van de wijze, hoe hij zijne werkzaamheden pleeg te verrigten. Men vinde hem in het binnenste van zijn Kabinet, hoe zijne Raden hem op halfgevouwen blad papier hunne rapporten brengen moesten, en hij dan op den kant zijne wilsmeening of de verbeteringen schreef, die hij wilde aangebragt hebben. Hoe eindelijk, toen hij zelf niet meer kon, hem zijne geliefkoosde Dochter *Isabella*, (aan welke hij nog voor het einde van zijn leven de Nederlanden, als eene huwelijksgift schonk,) uren lang hem rapporten voorlezen moest. Hoe hij alles wilde weten en ook geloofde te weten, en toch niet alles gewaar werd. Hoe hij zijne Ministers behandelde; hoe hij altijd vol van argwaan en achterdocht was, ieder een verdacht; hoe hij zijne verdenking verheimelijkte, en dan plotselijk zijne gunst terugtrok. En nu de hem zoo ongelijke zoon en navolger! Men leze hier de berigten over zijne opvoeding, zijn onderwijs, en zijn ligchamelijke toestand, en men zal geene andere regering kunnen verwachten dan de zijne, of veeleer die zijn Ministers *Lerma* was.

Na de Koningen volgt nu, de niet minder gewigtige schildering van hun Hof en hunne Ministers. Het is ligt begrijpelijk, dat deze onder *Karel V.* niet zeer veel konden te beduiden hebben; dat hun de regeeringwijze van *Filips* eene meer vrije werkzaamheid naar beneden, en dus ook meer beduidende wederwerking op den zelven mogelijk maakte; dat zij eindelijk onder *Filips III.* alles moesten worden. Allereerst vinden wij een raderen en de Ministers onder *Karel V.*, hoofdzakelijk naar de berigten van den Gezant *Cavallo*. Het Hof der Edelieden gevormd en zamengesteld, was nog op de Bourgondische leest geschoeid. Voor Voor de zaken van algemeen bestuur en regering, was de eerste autoriteit een Raad, welker leden uit de onderscheidene provincien des Rijks genomen werden. Ieder ondergeschikte autoriteit maakte rapport over de aangelegenheden zijner provincie, en moest daarvan onderrigt worden. Een ander kollegie was de Raad van financie; en over beide was in de laatste jaren de Raad van Staten gesteld, in denwelken ook *Alva* en de Biechtvader zaten, doch volgens *Cavallo*, had die Raad niet veel te zeggen. *Karel* was een liefhebber om zich met enkele personen te beraden; *Guttinara* en de oudste *Granvella* hadden voornamelijk zijn vertrouwen. Aan den laatstgenoemde zond *Karel* elke informatie, en ieder avond zond *Granvella* een billet, met zijn advies over de werkzaamheden, welken den

(*Het vervolg op de kunst van dit blad.*)

(*Het vervolg van bl. 441.*)

rij der *dirigerende Ministers* in Spanje een begin neemt. En nader men nu aldus de handelende hoofdpersonaadjen heeft mogen aanschouwen, volgt in de tweede helfte des Boeks een onderzoek over de Staten (of *Standen* zoo als de Duitschers zeggen) *en het bestuur*, *de administratie*. Maar nu wordt hier gehandeld van eene Monarchie, die uit zeer verschillende deelen zamengesteld was. Derhalve was *dit* onderwerp voor eene algemeene behandeling vatbaar; de Auteur moet dus dit stuk, naar elke Provincie in het bijzonder behandelen. Eerst Kastilje, dan Arragon, vervolgens Sicilie, Napels, Milano, en eindelijk de Nederlanden. Bij elk gewest vindt men eene beknopte voordragt van deszelfs staatsregeling en wijze van bestuur. Dat deze onderzoekingen alhier, bij wijze van uittreksel, niet kunnen bekend gemaakt worden, is ligt te begrijpen. Hoezeer volgt een afzonderlijk onderzoek wegens *de geldmiddelen* heeft openlijk verklaard, dat hij *die gedeelte* van het nawikkeling zijner betrekkingen met zijnen halfbroeder *Filips II.* Na het verwijderen en overlijden van Ruy Gomez, *Alva* en *Spinosa* vormde Filip een zoogenaamd Ministerie, te weten: *Idiaques* en de Portugees *Mesquita*, die *Filips* toen deze oud geworden was, geleidelijker zijnen wijsheid wist te brengen. Hoe door dezezwee Ministers de laatere staatkunde van *Filips* geleid werd, is door den Hoogleeraar *Ranke* met veel scherpzinnigheid aangetoond.

Eindelijk komen *Filips III.* en *Lerma*, met wien de volgenden dag meesten gedeelten wordt. Ter [illegible] mondelinge *consulta* had, wel is waar de Biechtvader toegang, maar het besluit werd door *Granvella* opgemaakt. In het middenpunt van het rijk stond echter steeds *Karel*, wij en omschrijven. Dit veranderde onder *Filips II.* geheel. Kastilje, gunstig, werd het Staatsraad van Spanje, bij welken alle zaken van algemeen bestuur en regering moesten worden gebragt. Personelijk verwandigde hij zich hier zich rapporten maken. Men ziet hier hoe de beide Rijksgroothen, *Ruy Gomez* en *Alva*, twee menschen van geheel verschillende geaardheid, tegen elkander overstonden, hoe zich wanneer hen een derde, de Doctor *Spinosa*, de onvermoeidelijke arbeidzaamheid zijns meesters, hoe zij weerstonden, wijderd werden, en *Ruy Gomez* tot zijnen dood 1572 zich handhaafde (en evenwel zelde bij aan *Perez*:)

wel een paar Hoogleeraren zijn, die hem hebben hooren noemen) hetwelk met dit motto begint:

Amor vincit omnia!
Das lügst du, sagt Pecunia,
Wo ich Pecunia *nicht bin,*
Da kömmst du, Amor, *selten hin!*

Maar is het dan niet bespottelijk, dat diezelfde Duitschers ons Hollanders altijd wegens onze geldzucht, schraapzucht en gierigheid hekelen, waarvan wij nog zeer versche voorbeelden gezien hebben. Intusschen willen wij niet tegenspreken, dat Professor *Ranken* het hoofdstuk *Finanzen*, in het voorliggende Werk, met een buitengemeene naauwkeurigheid bewerkte. Men ziet hier, dat *Karel V.* uit alle zijne landen en staten in Europa niet veel meer *dan 4 millioenen* Ducati, dat is Ducati d'Argento, twee Nederlandsche guldens of stukken, die men een kroon pleeg te noemen, regelmatige inkomsten trok. Zijne geldleeningen bragten hem in de noodzakelijkheid, om zijne meeste domeinen te verpanden. En de inkomsten uit Amerika? Met de grootste naauwkeurigheid worden door den schrijver de bewijzen bijgebragt, dat dezelve onder *Karel V*, niet over de halve millioen Ducati d'Argento beliepen; uitvoerig en ook zeer naauwkeurig gaat het onderzoek over den toestand der geldmiddelen onder de beide *Filipsen*; maar men moet dit in zijn geheel lezen, zonder iets over te slaan. En, o! hoe duidelijk ligt dan, na dit alles, voor de geheele geschiedenis van Spanje voor onze oogen!

Eenige onderzoekingen, aangaande den openbaren toestand van de bijzondere landen der Spaansche Monarchie, maken het besluit van dit deel.

Professor *Heeren* zegt van dit werk, dat hij onnoodig achtte, iets tot deszelfs aanbeveling bij te voegen, dat hetzelve eene hoogstbelangrijke aanwinst voor de geschiedenis der Europesche staten oplevert. Deze is tot hiertoe met betrekking tot vrede en oorlog, zoo

(*Het vervolg op den Kant van deze bladz.*)

*** De *Directeuren van het Fonds tot ondersteuning voor oude en hulpbehoevende Werklieden der Leydsche Deken-Fabrijken*, brengen bij deze ter kennisse aan de belanghebbende dat, ingevolge art. 10 van 't Reglement; het eerste jaarlijksche verslag hunner gehoudene Administratie zal ter visie liggen, op Maandag, Dingsdag en Woensdag, 12, 13 en 14 Mei 1828, 's middags van twaalf tot één uur, op de Baanhal.

Leyden 10 Mei 1828. *Namens de Directie*, J. B. PRINS, *secretaris*.

*** Ten Kantoore van NEHEMIA NATHANS op den Nieuwen Rijn te Leyden, zijn in de afgeloopen 130*ste Kon. Ned. Loterij* getrokken, op N°. 41628 een Prijs van TWINTIG DUIZEND GULDENS; op N°. 41403 de laatste Premie à TIEN DUIZEND GULDENS; op N°. 25099, N°. 25386, N°. 41731 en N°. 41808, ieder een Prijs à *f* 1000. —

Aan bovengem. Kantoor zijn wederom te bekomen Gedeelten van LOTEN voor de *Eerste Klasse* der 140*ste Kon. Ned.* LOTERIJ, waarvan de Trekking geschied den 7 Junij 1828.

*** Heden overleed zeer onverwachts Mevrouw ZOUTMAN, de Hoog-Wel-Geboren Vrouwe Baronnesse COLLOT D'ESCHRY, geboren *Baronesse* van Masson.

LEYDEN den 6 Mei 1828.

*** Getrouwd:

A. FELIX
EN
M. D. NOORDZIEK.

LEYDEN 8 Mei 1828.

*** Heden overleed, in den ouderdom van nog geen 43 jaren, aan de gevolgen van eene uitteerende ziekte, mijne tedergeliefde Echtgenoote WILHELMINA JOHANNA MOSER. Zij alleen, die hare beminnelijke hoedanigheden gekend hebben, zullen het verlies, dat ik in mijnen reeds gevorderden leeftijd, en mijné eenige Dochter, naauwelijks in het Onderlijk huis teruggekeerd, ondergaan moeten, naar waarde kunnen beseffen.

LEYDEN den 6 Mei 1828.

L. E. MONOD DE FROIDEVILLE.

*** Het behaagde de Wijze Voorzienigheid heden avond ten 8 uren, ons door den dood te ontrukken, onze waarde Zuster en behuwd-Zuster, Mejufvrouw SUSANNA CORNELIA TIMMERMAN, in den ouderdom van 41 jaren.

Eene Godsdienstige onderwerping bij het lijden van eene langdurige en smartlijke ziekte, doet ons op grond hoopen hare standverwisseling gelukkig zij.

Ook zonder brieven van rouwbeklag houden wij ons van de deelneming onzer vrienden verzekerd.

LEYDEN, 7 Mei 1828.

M. H. TIMMERMAN.
C. W. TIMMERMAN.
E. M. TIMMERMAN, geb. KOCH.

*** Gevoelig voor zóo vele blijken van hartelijke deelneming bij het door mij en mijne Kinderen geleden smartelijk verlies, door het afsterven van mijnen geliefden Echtgenoot, betuig ik langs dezen weg mijne welmeenendsten dank; onze menigvuldige Vrienden en Bekenden verzoekende deze mijne dankbetuiging tot voldoend bewijs mijner erkentenis te willen ontvangen.

Bij LEYDEN den 8 Mei 1828. Wed. J. CZN. BRONSGEEST, geb. VAN DER AAR.

*** Gevoelig over de hartelijke deelneming in mijne treffende toestand, betuig ik door dezen thans gebruikelijken weg den innigsten dank aan alle mijne vrienden en bekenden voor den troost en ondersteuning, mij en mijne Kinderen aanvankelijk reeds toegebragt. — Hun loon zij groot in de gewesten der onsterfelijkheid! —

LEYDEN 12 Mei 1828. M. E. BENIER, Wed. J. H. JUNIUS, mede uit naam mijner *Kinderen*.

ERRATA.

In de Advertentie van de Verkooping op *Regterlijk Gezag*, op Zaturdag den 17 Mei 1828, van eenige *Goederen*, gearresteerd ten lasten van GERARDUS LAZONDER, in ons vorig N°. geplaatst, is verkeerdelijk opgegeven thans wonende op de Turfmarkt, leest: *thans wonende op de Papersche te Leyden.*

In het Boedelbericht van den Heer JAN GERARD MULDER, staat abusievelijk vaderloos, leest: *oudersloos*. (Zie ons vorig Nommer.)

*** Van wege H. H. BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Stad Leyden, wordt bij dezen bekend gemaakt, dat op de reeds bevorens aangelegde en thans goedgekeurde *nieuwe Begraafplaats*, welke behoorlijk is ingerigt en verder ingerigt zal worden, ten redelijken prijze te bekomen zijn, eigen, zoo Gemetselde als Zand-GRAVEN, en worden degenen, welke mogten gelegen zijn daarvan aankoop te doen, verzocht zich te adresseren aan den Opziener over het begraven J. DE PECKER, aan de Plefsenbrug, alhier woonachtig, bij wien de noodige informatien te bekomen zijn.

Leyden, den 8 Mei 1828.

*** *Kommissarissen en Directeur* der HOLLANDSCHE SOCIETEIT van *LEVENS-VERZEKERINGEN*, verzoeken de Heeren Geïnteresseerden in deze Societeit, om op Dingsdag den 20 Mei 1828, des namiddags ten één uren, in persoon of bij gemagtigden, volgens het Reglement, te compareeren in het Logement *den Doelen*, op de Cattenlenmarkt te Amsterdam, tot verkiezing van eenen Kommissaris, in plaats van den overleden Heer Mr. J. TEYSSET, overeenkomstig de bepalingen bij art. 12, 17 en 20 van het Reglement vastgesteld.

*** ZUTVERING VAN LEGALE HYPOTHEKEN.

Uit een Exploict van GERRIT VAN DEN BERG, Deurwaarder bij de Regtbank van Eersten Aanleg, zitting houdende te Leyden, de date negen Mei 1828, behoorlijk geregistreerd, blijkt dat JOHANNES GERARDUS VAN WENSEN, *Koopman*, wonende te Leyden, bij acte van den zevenden Mei 1828, behoorlijk geregistreerd ter Griffie van voornoemde Regtbank heeft doen deponeeren Copie Collationnee van de acte van Koop en Verkoop, gepasseerd voor den Notaris THOMAS VAN BERGEN, resideerende te Leyden, en gerugen, in date den 8 April 1828 behoorlijk geregistreerd en bij den Bewaarder der Hypotheken op den 10de dezelver maand, behoorlijk overgeschreven, bij welke acte van Koop en Verkoop aan hem door RUDOLPH SCHADEE, gewoond hebbende binnen Leyden, doch thands wonende te Tiburg, is verkocht:

Een HUIS, mitsgaders ZEEMTOUWERIJ, met deszelfs getimmerten en ERVEN, waarop te voren diverse Huizen en Gebouwen hebben gestaan, bestaande in twee Paarden, Volmolens, Waschhuis, Loogtraankookerij met twee groote Ketels, twee gemetzelde Grondbakken tot berging van Traan, diverse steenen- en houten Putten, Stalling voor zeven Paarden, Ketelhuis, Turfloods, en groote Hoor- en Droogzolders, alles staande en gelegen annex den anderen, aan de Oostzijde van de Looijerstraat, in Wijk 8 N°. 205, en 295 rood en bekend onder het Bon: Noordrijnevest Numero 864, 863a, 863, 862, 861, 860, 858, 858a, 857 en 856, binnen Leyden, belend aan weêrzijde *Paul Major*, uitmaakende voor de somme van *Vier duizend Gulden*, en dat gemelde *J. G. van Wensen* de bovengemelde acte de dato 8 April 1828, ingevolge de wet, heeft doen berekenen, en zulks ten einde te geraken tot zuivering van de Legale Hypotheken, waarmede hetzelve Perceel moet zijn bezwaard, en opdat een ieder die uit krachte van zoodanige Hypotheken op gemeld Perceel eenig regt vermeend te hebben, zich gedrage ingevolge de voorschriften der wet.

A. B. BARKEY, *Procureur*.

*** J. WESSELING en H. WESSELING, Makelaars, zullen op Vrijdag den 16 Mei 1828, des namiddags ten half vier ure, te Amsterdam in *de vijfde Zaal*, op den Nieuwendijk, presenteeren te verkoopen: Eene extra mooije geheel nieuw aangekomene partij Dennen, Rondhouten, Vugten en Greenen, eene mooije partij Eikenhout en Stukhout, diverse soorten Deelen, en andere HOUTWAREN. Liggende als bij Notitie wordt aangewezen, die aan het Kantoor van BONTEKONING en AUKES te bekomen zijn.

*** PUBLIEKE VERKOPING op Zaturdag den 17 Mei 1828, des namiddags ten 6 ure precies, in het Logement aan den Burch binnen Leyden, van een hecht, sterk en weldoortimmerd HUIS en ERVE, voorzien van onderscheide Kamers, waarvan een behangen, Kelder en Binnenplaats, staande en gelegen aan de Zuidzijde van den Nieuwen Rhijn of Utrechtsche Veer, omtrent de Rijnstraat binnen Leyden, in Wijk 3 Numero 19. Des daags vóór en op den dag der Veiling, van des voormiddags 9 tot 12, en des namiddags van 2 tot 4 uren, is hetzelve voor een ieder te zien. Nadere informatie te bekomen, ten Kantore van den Notaris T. VAN BERGEN, te Leyden voorpt.

*** Bij de Boekhandelaars de Wed. D. DU SAAR en C. C. VAN DER HOEK te Leyden, wordt heden uitgegeven, H. PROPER, FEESTREDE, gehouden op den 27 April l. l., ter gedachtenis van zijne vervulde *Vijftigjarige Evangelie-Bediening* in onderscheidene Gemeenten.

Te Leijden bij de Wed. ANTHONY DE KLOPPER EN ZOON, op de Breedestraat.

---

als ook met opzigt tot de maatregelingen in een helder daglicht gesteld. Eene zijde van beschouwing, welke voor onze tijden de belangrijkste is, en steeds nog te veel veronachtzaamd wordt, is de geschiedenis van derzelver inwendige administratie. Het werk van Professor *Ranke* geeft goede hoop, dat deze laatstgenoemde, voornamelijk en voordurend als het hoofddoel zijner geleerde onderzoekingen zal blijven beschouwen. Hij heeft het juiste ingezien, wat de geschiedenis van de staatsadministratie eischt. De hemel behoede ons, voor proeven om die geschiedenis enkel in *cijfers* en *rekenkundige vorsteilen* te doen bestaan, die zelfs dan wanneer zij wegens geenerlei arithmetische fouten verwerpelijk zijn, desniettemin zeer gemaakkelijke gevolgtrekkingen leiden kunnen. Wat mag helpt het toch te weten, dat de inkomsten van een Rijk 200 veel bedragen, wanneer men niet weet, wat naar den beschaafden prijs der dingen, daarmede uitgerigt zoude kunnen worden? Ook de kennis der regeringsvorm, is alleen niet voorkeurende. De persoonlijkheid der heerschers en hunner dienaren; de heerschende wijze van zien en de publieke opinie van elk tijdvak, oefenen die niet alle een overmagtigen invloed uit op de administratie; en vereischt dit alles niet, eene levendige voordragt en goede doelmatige ontwikkelende? Men kan hiervoor geen beter bewijs bijbrengen, dan, wanneer men het werk van Professor *Ranke*, den beoefenaren der geschiedenis aanbeveelt, hetwelk bovendien zich door duidelijkheid

Zeer onlangs zijn te Texel binnengekomen
J. C. Willems, van Surinamen, F. Coombs, van Havana, de laatst ligt quarantaine, E. J. Dik, van Bayonne, R. E. Bethenia, van Cadiche, W. G. Heininger en H. H. Ikker, van Bordeaux, D. F. Kibbe en T. C. Schmidts, van Pillau, C. J. v. d. Veer en L. E. Tak, van Oleron, J. Sonald en J. J. Koetzy, van Koningsbergen, F. Bradbeting, van Rotterdam, J. R. Kuiper, van Drobneo, L. Rijkens, van Terneuzen, E. J. Albertus, van Dantzig, L. Evanszen, van Hollandsch, E. R. Stelde, van Antwerpen, J. F. Evers, van Hollandsch, Utregtsild A. J. Scrulik, G. L. Röperhof en L. Wildschut, naar Suriname, T. Hoopt, naar Boston, J. Edwards, naar New-York, K. P. Tijsmeijer en J. P. Jelema, naar Londen, P. Fruchting, naar Hull, P. Holst en A. C. Nieuwland, naar Bremen en R. M. Heleth, naar Dronthem.

In het Vlie binnen: T. Oldenkamp, van Stettin, H. C. Smit, van Kopenhagen, N. J. Boomgaard, D. C. Daniëls en [illegible], van Oldenburg, M. Heinrich, van Christiansand, T. T. Dirkzen, van Riga, Haase van [illegible], van Danzig, H. Drent, van Bremen, als bijlegger, P. A. Jonkheer, J. H. Mast, R. R. de Jonge, J. P. Blaauw, O. L. Kerelhuis en R. E. Rolfsma, van Koningsbergen, H. C. Sloo, van Libau, R. R. Hendrikus, van Amsterdam, L. Greeve en H. E. Portman, van Kiel, G. Tscheripoer, H. Antonis en J. P. Mulder, van Neustad, T. E. Sprik, van Middelfort, H. R. Reintes, van Hamburgen, en B. J. Tobi, van Copen.